

Activitats d'educació en el lleure amb menors

Gestió legal, fiscal i comptable

Centre de Recursos
per a les Associacions Juvenils
de Barcelona

Juny 2019

Fitxa temàtica 31

En aquesta publicació trobareu recomanacions i normatives facilitades per la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya, que us seran d'utilitat a l'hora d'organitzar activitats d'associacionisme educatiu amb menors de 18 anys.

1. Quina normativa regeix aquest tipus d'activitats?

La realització d'activitats d'associacionisme educatiu amb menors de 18 anys està regulada pel [Decret 267/2016, del 5 juliol](#), que estipula el mínim de participants per a la seva regulació en 4 infants o joves.

Estem parlant d'activitats que no tinguin un caràcter familiar i que es desenvolupin a Catalunya amb una finalitat educativa, cultural, formativa, social o esportiva, és a dir, activitats tals com les acampades juvenils, els camps de treball, els casals de vacances, els casals esportius, les colònies, les rutes, les estades o campus esportius i les rutes esportives.

2. L'equip de dirigents

L'equip de dirigents són totes aquelles monitores o caps escoltes que participen com a part dels responsables de l'activitat. D'entre elles, però, n'hi ha una, la **responsable de l'activitat**, que és qui assumeix el rol de coordinació i és la representant i responsable legal de l'activitat. **Aquesta persona ha d'estar titulada** segons el barem de titulacions que explicarem a continuació. La resta de persones dirigents que formen part de l'equip són qui habitualment desenvolupen les activitats amb els participants.

Aquest decret obre la porta també a l'existència d'altres tipus de responsabilitats que puguin ser delegades a persones que no formin part de l'equip de dirigents. Són el **personal de suport logístic**, és a dir, el que a molts caus i esplais podria ser la intendència o caps i monitores de suport.

El personal de suport logístic es refereix, doncs, a aquelles persones que, sense estar directament a càrrec dels menors participants, col·laboren en el bon funcionament de l'activitat atenent a aspectes de tipus logístic o infraestructural. Ara bé, **el personal de suport logístic no computa en cap de les ràtios que estableix el decret.**

Pel que fa al **personal de suport logístic menor d'edat**, s'admet que hi formin part persones que tinguin **entre 16 i 18 anys sempre que siguin 2 anys més grans que la més gran de les participants**, que no superin en nombre el 10% dels participants i fins a un màxim de 5 i que hi hagi alguna altra persona de l'equip de suport logístic major d'edat.

El nombre de dirigents i les seves titulacions varia en funció del nombre de participants menors que hi hagi al grup. Així doncs, aquest és el nombre mínim de dirigents que correspon a cada grup:

Participants	Dirigents	Dirigents diplomats	Tipus de diploma
5-10	2	1	1 monitor
11-20	2	1	1 monitor
21-24	3	2	2 monitors
25-34	3	2	1 director + 1 monitor
35-44	4	3	1 director + 2 monitors
45-54	5	3	1 director + 2 monitors
55-64	6	4	1 director + 3 monitors
65-74	7	5	1 director + 4 monitors
75-84	8	5	1 director + 4 monitors

Activitats d'educació en el lleure amb menors

Gestió legal, fiscal i comptable

Fitxa temàtica 31

85-94	9	6	1 director + 5 monitors
95-100	10	6	1 director + 5 monitors

Alguns casos específics que cal tenir en compte són:

- **Activitats esportives:** en el cas de les activitats esportives, les ràtios seran les mateixes però a més caldrà estar en disposició del títol de director/a esportiu o bé estar col·legiat en el Col·legi de Llicenciats en Educació Física i Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de Catalunya. Si l'activitat té fins a 24 participants, n'hi ha prou amb el certificat d'inscripció al Registre Oficial de Professionals de l'Esport de Catalunya, com a mínim de monitor/a esportiu/iva.
- **Participants menors de 3 anys:** en els grups que participin menors de 3 anys caldrà que hi hagi una persona dirigent per cada 8 participants i una persona dirigent més per fracció inferior a 8.
- **Participants amb diversitat funcional:** quan a les activitats hi hagi participants amb diversitat funcional, ja sigui física o intel·lectual, l'entitat organitzadora haurà de valorar els casos per tal d'ajustar la ràtio de l'equip dirigent i establir si cal algun suport addicional.

Òbviament, durant la realització d'activitats d'educació en el lleure cal vetllar pel respecte dels drets dels menors participants, evitant qualsevol forma d'exclusió, discriminació, maltractament físic o psicològic, participació en qualsevol activitat sexual il·legal o en tasques que puguin ser perilloses.

Cal evitar, també, qualsevol negligència en l'atenció física, sanitària o educativa. La responsabilitat d'una negligència o de l'incompliment de qualsevol normativa recau sobre el responsable de l'activitat, i per extensió sobre l'entitat organitzadora i/o la promotora.

Per últim, és obligació també de l'equip de dirigents i el personal de suport logístic acreditar, mitjançant l'aportació d'un **certificat negatiu del Registre Central de Delinqüents Sexuals**, que no han estat condemnats per sentència ferma per delictes contra la llibertat i indemnitat sexual. Consulteu la [Fitxa temàtica 57 – Com obtenir el certificat negatiu de Delictes de Naturalesa Sexual \(DNS\)](#).

3. Assegurances

Per a poder realitzar qualsevol activitat d'educació en el lleure amb menors caldrà contractar una **assegurança d'accidents personals** que cobreixi un capital mínim de 5.000 euros en cas de mort i un capital mínim de 6.500 euros d'invalidesa per accident. A més, l'entitat organitzadora també té l'obligació de contractar una **assegurança de responsabilitat civil** per a cobrir els riscos derivats del

desenvolupament de les activitats amb uns límits mínims d'indemnització de 300.000 euros per víctima i 1.200.000 euros per sinistre.

En cas que l'entitat organitzadora estigui federada o formés part d'un moviment o associació, podran ser aquestes federacions, moviments o associacions les que formalitzin els contractes d'assegurances. Podreu trobar més informació al respecte a l'**Article cinquè del Decret 267/2016**.

En el cas de les activitats esportives, les obligacions en assegurances són les que preveuen el [Decret 56/2003, de 20 de febrer](#), pel qual es regulen les activitats físicoesportives en el medi natural, i el [Decret 58/2010, de 4 de maig](#) de les entitats esportives de Catalunya.

4. Notificació de l'activitat

En cas que l'activitat tingui una durada de **dues o més nits consecutives o més de quatre dies seguits sense pernoctació** i sense comptar caps de setmana (en el cas de casals), caldrà tramitar la notificació de l'activitat a la Direcció General de Joventut a través del [seu portal web](#). Aquesta notificació s'haurà de fer, com a mínim, **7 dies abans de l'inici de l'activitat** si es fa de forma telemàtica o **20 dies abans** si es fa presencialment a les oficines de la Direcció General de Joventut (C/ Calàbria, 147).

En tot cas, estem parlant d'activitats que es realitzen a Catalunya. Si es preveu realitzar alguna activitat d'educació en el lleure amb menors d'edat a **qualsevol altra comunitat autònoma o a Andorra**, és important conèixer la seva normativa. Hi ha comunitats que no disposen de regulació específica, per això és important contactar abans amb l'organisme de joventut corresponent i informar-se. En aquest enllaç podeu consultar el contacte i normativa de les diferents comunitats autònomes: [Normativa d'activitats d'educació en el lleure de les altres comunitats autònomes i Andorra](#).

5. Documentació necessària

Durant la realització de l'activitat, cal tenir a l'abast a la **carpeta de la persona responsable** la següent documentació:

- Còpia de la notificació de l'activitat.
- Comprovants dels diplomes o titulació dels membres de l'equip dirigent.
- Programa general de les activitats amb la planificació, els horaris, els objectius, etc.
- Autoritzacions de participació dels participants menors d'edat degudament signades. Cal incloure autoritzacions específiques: d'intervenció mèdica, de

bany, d'activitats especials de risc, trasllat de l'infant o jove en cotxe particular per a desplaçaments sanitaris no urgents, etc.

- [Fitxa de salut](#) de tots els participants menors d'edat degudament signada, on hi constin les al·lèrgies, malalties cròniques, si prenen medicació...
- [Documentació dels drets d'imatge](#) degudament signada pel pare/mare/tutor/a legal.
- Llistat alfabètic d'adreces i telèfons de tots els participants.
- Targeta d'identificació sanitària de cadascun dels assistents.
- Comprovants de la contractació d'assegurances en vigència.
- [Certificats negatius de Delictes de Naturalesa Sexual \(DNS\)](#) de cadascun dels membres de l'equip dirigent i del personal de suport logístic (en cas que aquests siguin majors d'edat).
- També és interessant afegir una fitxa de salut dels monitors i monitores amb telèfons d'algun familiar en cas d'urgència, una fotocòpia dels seus DNI i del carnet de conduir en cas que facin servir el cotxe durant l'activitat.

Si teniu algun dubte sobre aquesta documentació també podeu visitar les [plantilles de documentació associativa](#) disponibles a la nostra pàgina web, on podreu trobar exemples d'alguns d'aquests documents o d'altres que us poden ser d'utilitat.

6. El Pla d'Emergència

El Pla d'emergència ha de ser **conegut i assumit** per l'equip de dirigents de l'activitat i ha de garantir l'avís i la localització de les persones participants, l'organització de la seva evacuació i el seu control posterior, en cas d'una situació d'emergència.

És important establir una **persona encarregada** d'obtenir la informació referent a les previsions meteorològiques i el risc d'incendi amb certa periodicitat i els mecanismes que aquest utilitzarà per estar-ne al corrent. En cas de detectar una **situació de risc**, cal activar un **sistema d'avís** (planificat prèviament) per alertar als participants (i informar de la possibilitat d'haver d'evacuar), avisar a les autoritats competents i avisar els familiars dels participants, si s'escau.

Si s'ha d'activar el **pla d'evacuació**, caldrà conèixer en tot moment el lloc cap on ens dirigirem (població i equipament que ens acollirà), el camí que s'utilitzarà per a l'evacuació, l'organització dels grups i de les persones responsables, estris mínims que caldrà recollir, mitjà de transport que

s'emprarà i les persones encarregades de mantenir els familiars informats.

Un cop finalitzada l'emergència, heu de garantir la seguretat a l'hora de fer el retorn al lloc de l'activitat o tenir plantejades les alternatives en cas de no poder retornar al lloc inicial. **En cas d'emergència:** el telèfon 112 té cobertura europea les 24 hores i centralitza totes les trucades d'urgència a qualsevol organisme o servei.

7. Tabac i begudes alcohòliques

Els participants de les activitats d'associacionisme educatiu que siguin **menors de 18 anys tenen prohibit el consum d'aquestes substàncies**. Les persones majors d'edat que siguin dirigents de les activitats han d'evitar-ne el consum en les activitats on hi hagi menors i no poden fer-ho en la seva presència.

8. Instal·lacions per a activitats amb infants i joves

A Catalunya hi ha diversos tipus d'instal·lacions per a activitats amb infants i joves. Algunes d'elles estan al [Registre d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves](#) (clicant a l'enllaç accedireu al cercador web).

És convenient visitar les instal·lacions abans de contractar-les i caldrà comunicar qualsevol desperfecte que s'ocasioni durant la seva utilització. **Totes les activitats que es facin amb menors s'han de fer en instal·lacions inscrites en aquest registre.**

Ara bé, **les rutes i altres activitats on es faci nit al ras, en tendes de campanya o similars, així com els camps de treball per les seves característiques o finalitats socials, estan exemptes d'aquesta obligatorietat.**

El decret també fa una distinció entre els **campaments juvenils**, 29 instal·lacions que formen part del Registre i que són titularitat de la Generalitat, i els **terrenys d'acampada**. Els terrenys d'acampada solen ser terrenys particulars, en alguns casos agrupats i co-gestionats per [algunes entitats de lleure](#) (clicant a l'enllaç en teniu alguns exemples), que es **regeixen per les normatives pròpies de cada municipi o bé de cada consell comarcal.**

En aquest sentit, recordeu que **el CRAJ gestionem un terreny d'acampada** a disposició de les entitats juvenils, Can Girona, situat al costat de Santa Maria de Martorelles, molt a prop de Barcelona.

Pel que fa a les estades esportives i casals esportius, si es duen a terme en instal·lacions esportives han d'estar donades d'alta al **cens d'equipaments esportius** gestionat pel Consell Català de l'Esport.

9. Normativa i recomanacions per a l'acampada juvenil

Les acampades juvenils que es duguin a terme en terrenys d'acampada que no formin part del Registre d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves han d'estar situades:

- Fora de rambles, llits secs de rius o torrenteres, terrenys susceptibles de ser inundats i als quals s'hi puguin produir esllavissades.
- Fora de terrenys que, per la proximitat de línies elèctriques d'alta tensió, indústries, instal·lacions insalubres o per qualsevol altra causa, resultin perilloses.
- A més de 100 metres de qualsevol via de comunicació. Aquesta distància s'entén com el recorregut des del punt d'acampada fins a la via de comunicació.
- Prop d'un camí alternatiu que permeti l'evacuació en el cas d'incendi forestal.

Aquestes acampades també han de disposar de:

- **Permís escrit de la persona propietària del terreny** o d'una persona autoritzada per la propietària.
- **Permís de foc** per cuinar amb fogons de gas, si s'escau.
- Una còpia de l'**escrit on es comunica la realització de l'activitat als ens locals** corresponents (aquesta comunicació suposa una garantia davant de possibles situacions d'emergència).
- A la Vall d'Aran, a més de les comunicacions anteriors, s'ha de **notificar al Conselh Generau d'Aran** com a òrgan gestor dels espais naturals de protecció especial i de les zones de caça controlada.
- **Pla d'Emergència**, elaborat pel propietari del terreny on es fa l'acampada o, si no és possible, per la pròpia entitat que organitza l'activitat. Ha d'incloure, com a mínim, el sistema d'obtenció d'informació sobre situacions de risc, el sistema d'avís, el pla d'evacuació i altres mesures de protecció a aplicar, d'acord amb el lloc, els dies i el nombre d'assistents.

Pel que fa a l'**acampada lliure**, la normativa actual queda totalment sotmesa també a l'àmbit de competències de cada ajuntament. Pel que fa als parcs naturals, cal tenir en compte la [Llei 12/1985](#).

També cal tenir en compte altres normatives transversals com per exemple la normativa de Medi Ambient a l'hora de fer clots al terra o emmagatzemar residus, la de sanitat a l'hora de subministrar medicaments, la d'higiene en la producció d'àpats, etc.

10. La ubicació del lloc d'acampada

A l'hora de triar el lloc d'acampada cal tenir en compte les següents consideracions:

- El lloc d'acampada ha de ser accessible per dos camins diferents.
- S'ha d'evitar acampar al mig del bosc, en camps de conreu o en llocs de difícil accés i, si es fa, és millor en clarianes molt grans lleugerament inclinades, lluny de les fondalades i rieres i a prop de camins.
- Cal tenir constància dels pobles més propers i dels camins transitables per vehicles que hi comuniquen.
- S'ha de vigilar no coincidir amb llocs de pas de ramats o de bosses de processonària.
- S'ha de preveure la ubicació i accés a punts de subministrament d'aigua.
- És important conèixer els llocs potencialment perillosos del terreny (pous, espadats...).
- Cal esbrinar els llocs del terreny on es disposa de cobertura per al telèfon mòbil.
- S'ha d'identificar les zones amb ombra on poder estar a les hores de més sol.

11. Excursions i rutes a la muntanya

Quan planegem una sortida a la muntanya en el marc d'una activitat juvenil, cal que **deixem constància de l'itinerari que seguirem i dels horaris previstos**. Cal intentar anar sempre en grup amb una persona que guii davant i una altra que tanqui la marxa al darrere.

Utilitzeu els **mapes** per a saber en tot moment on sou. És important anar ben calçats, amb la cantimplora plena, gorra i preparats amb roba per a la pluja. Recordeu que al marge de si fa bon o mal temps, a la muntanya sempre hem de portar protecció solar i assegurar-nos que les participants la facin servir.

A l'hora de **planificar la ruta**, tingueu en compte les edats de les participants i, en funció d'això, els desnivells que poden assolir, les hores que poden caminar sense que sigui excessiu per a elles i els pesos que les seves motxilles no haurien de superar.

Us pot ser d'utilitat consultar les **taules de planificació d'excursions i sortides a la muntanya** del document [Anem Preparats](#), que actualitza la Generalitat anualment. També us recomanem la [Guia de rutes d'Esplais Catalans \(Esplac\)](#) per a una bona preparació i execució de rutes amb infants i joves.

En cas de **falta d'aigua durant la ruta**, podeu utilitzar

l'aigua de fonts naturals tenint sempre la precaució de desinfectar-la abans, ja sigui bullint-la uns 10 minuts, amb pastilles potabilitzadores (deixar reposar 1 hora) o afegint-hi unes gotes de desinfectant o lleixiu i deixant-la reposar una hora abans d'ingerir-la.

Recordeu també portar bosses d'escombraries per les deixalles que genereu i una farmaciola amb el material bàsic.

12. Risc d'incendis forestals

Des del 15 de març fins el 15 d'octubre queda prohibit encendre qualsevol mena de foc en tots els terrenys forestals de Catalunya i a la franja de 500 metres que els envolta.

L'única excepció és la utilització de fogons de gas butà a les àrees recreatives i d'acampada establertes específicament o bé obtenint una autorització expressa omplint una "sol·licitud per activitats amb risc d'incendi forestal" a l'Ajuntament corresponent al lloc on es fa la ruta o acampada.

Podeu trobar la documentació genèrica al respecte i tota la informació a la web de tràmits de la Generalitat: [Autorització per a la realització d'activitats amb risc d'incendi forestal i comunicació de crema](#).

En determinades zones on el risc d'incendi sigui extrem, també quedarà prohibit fumar, fer acampada lliure o fins i tot circular per aquests espais.

Per a estar-ne informats:

- [Mapa freqüentment actualitzat](#) del risc d'incendi forestal.
- [Decret 64/1995](#) per a saber quins són els termes municipals de Catalunya qualificats com a zones d'alt risc d'incendi.
- Podeu trobar tots els recursos necessaris per fer una bona previsió de riscos [en aquest enllaç](#).

En cas que us trobeu en una situació d'incendi, informeu al 112 de la vostra situació i dels vostres possibles moviments. Desplaceu-vos a la població més propera o, si no és possible, a un lloc segur (les zones que ja s'han cremat ho són). Mantingueu a les autoritats tant al dia com sigui possible de la vostra situació.

Si us heu de protegir del foc, no us quedeu mai dins les tendes i allunyeu-vos del front del foc sense deixar el camí (mai a favor del vent), evitant les valls estretes i els cims amb vegetació.

13. Protecció del medi ambient

Les activitats d'associacionisme educatiu que es realitzen amb menors en un entorn natural ens permeten transmetre coneixements i valors sobre les pràctiques i mesures ambientals que podem adoptar per tal de fer les activitats més sostenibles:

- Utilitzar [sabons biodegradables](#) per a la higiene personal.
- Rentar els plats i estris de cuina en una palangana, mínim a 50 metres del riu, mai directament.
- Construir un filtre amb grava, pedres, branques i altres materials per retenir els olis i greixos que contingui l'aigua de rentar, abans de ser abocada en un clot (després caldrà llençar el filtre a les escombraries).
- [Separar i guardar els olis](#) de fregir per dur-los a la deixalleria o benzina més propera.
- Recollir totes les deixalles que generem durant l'activitat.
- Enterrar els excrements per a evitar males olors i presència d'insectes, preferiblement centralitzats en latrines, no per tot el terreny.
- En general, [plantejar-nos les 6R](#) en la nostra activitat diària al campament.

Podeu trobar més informació a la [Fitxa Temàtica núm. 38 - Tallers sostenibles per fer als campaments](#) així com a les [publicacions del CRAJ sobre sostenibilitat](#).

Per tal de ser més sostenibles en les vostres activitats a la natura, podeu consultar la següent guia, publicada pel Consell de la Joventut de Barcelona, que dona consells en molts dels aspectes: [SOS Campaments: una guia sobre sostenibilitat i responsabilitat amb el medi per a l'associacionisme educatiu](#).

14. Accessibilitat

Les entitats promotores o organitzadores de les activitats han de garantir progressivament les condicions d'accessibilitat suficients en la comunicació perquè les persones amb diversitat funcional puguin comprendre-les, gaudir-ne i participar-hi si s'escau. En aquest sentit, recomanem la [Guia del CJB «Trenquem Barreres»](#) sobre la inclusió en les activitats de lleure.

Si us queden dubtes o consultes o voleu ampliar la informació o més recursos específics, recordeu que podeu contactar-nos directament i/o demanar-nos un assessorament gratuït i personalitzat sobre aquest àmbit o altres temes d'interès associatiu. Per fer-ho, podeu escriure'ns a info@crajbncat.cat o trucant al 93 265 52 17.